

การค้นหาคความหมายใหม่ในวัสดุเดิม
New Meaning Investigation in Original Material

เจตต์จ ทองเฟื่อง¹

Jadet Tongfueng

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาทัศนศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Lecturer, Department of Visual Arts,
Faculty of Fine and Applied Arts,
Khon Kaen University (E-mail: jadetto@kku.ac.th)

Received: 07/12/2020 Revised: 27/01/2021 Accepted: 29/01/2021

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในหัวข้อ “การค้นหาคำความหมายใหม่ในวัสดุเดิม” มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อนำวัสดุสองชนิดที่ได้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม 2) เพื่อค้นหาคำความหมายที่เกิดจากวัสดุบนพื้นที่ทับซ้อนและวัสดุสำเร็จรูปในภาคอีสาน ซึ่งมีกระบวนการศึกษาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

การนำวัสดุสองชนิดที่ได้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ โดยมีกระบวนการคือ การลงพื้นที่แลกเปลี่ยนวัสดุในพื้นที่ชุมชนในพื้นที่ซ้อนทับ 4 พื้นที่ ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่ชาวบ้านในพื้นที่ทำอาชีพการเกษตร วัสดุที่ได้มาส่วนใหญ่จะเป็น มีด จอบ เสียม และวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำอาหาร เช่น หวด หม้อที่ใช้หุงต้มอาหาร ส่วนวัสดุสมัยใหม่ที่ใช้งานแล้วที่ได้จากบ้านเชียง จ.อุดรธานี จะเป็น ยางรถยนต์ พัดลม และเลื่อยยนต์ และวัตถุโบราณจำลองได้มาจากบ้านปราสาท จ.นครราชสีมา จากนั้นผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ค้นหาวัสดุสำเร็จรูปจากห้างร้านในจังหวัดขอนแก่นโดยได้วัสดุสำเร็จรูปที่จะนำมาประกอบกับวัสดุเหลือใช้โดยใช้แนวคิดอะปิ-ซาปิ จำนวน 17 ชิ้น

ส่วนในด้านการค้นหาคำความหมายที่เกิดจากวัสดุบนพื้นที่ทับซ้อนและวัสดุสำเร็จรูปในภาคอีสานเป็นการค้นหาคำความหมายใหม่โดยใช้การวิเคราะห์โดยทฤษฎีสัญวิทยา เพื่อค้นหาคำความหมายของชิ้นงานทั้ง 17 ชิ้น โดยพบว่าสามารถวิเคราะห์ผลงานที่มีความหลากหลายตามระบบของสัญญาณที่จะนำไปสู่ความหมายได้ทั้ง 17 ชิ้น ซึ่งเป็นลักษณะความหมายแบบปลายเปิด อาจมีปัจจัยของสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้ชม โดยเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้ใช้ความคิดในการตีความหมายตามประสบการณ์ของตน

คำสำคัญ: การค้นหาคำความหมายใหม่, วัสดุ, สัญญาณ, สื่อผสม

Abstract

This article is a part of research titled “New meaning investigation in original material,” which aimed to 1) Integrate the two materials into

creative mixed media art, 2) Investigate new meaning from the overlapping area and packaged materials in the northeast. The research was conducted by adopting a qualitative research methodology.

The integration of two materials as creative mixed-arts have been conducted by the field study to exchange material in four overlapping communities. The study results indicated that most of the villagers had related to agriculture occupation resulted in obtained materials were knife, hoe, and shovel. In addition, cooking materials, i.e., earthen steamer and pot, were also found during the study. In the part of new materials, the materials obtained from Ban Chiang village, Udon Thani province, consisted of tire rubber, fan, and electric chain saw. On the other hand, the ancient materials were obtained from Ban Prasat, Nakhon Ratchasima province. After that, the researcher sought to the packaged materials once again in the malls around Khon Kaen province and got instant noodles combined with waste material by adopting the concept from Wabi-Sabi for 17 creative mixed-arts.

In the meaning investigation, the new meaning investigation from the overlapping materials and packaged materials in the northeast was employed Semiology theory to find the meaning of 17 creative mixed-arts. The analysis of 17 creative mixed-arts shown that the meaning can form in various aspects with Open-ended characteristics in meaning which would be affected by society, culture, or audiences' experiences with individual thoughts and interpretation based on each person.

Keywords: New meaning investigation, materials, Semiology theory, mixed media art

บทนำ

การวิจัยผลงานในชุด “การค้นหาคำความหมายใหม่ในวัสดุเดิม” เป็นการทดลองและค้นหาคำความหมายใหม่ที่เกิดจากการนำวัสดุสองชนิดขึ้นไปมาประกอบประสานและจัดวาง เพื่อให้เกิดความหมายโดยใช้หลักการของการนำความหมายที่ติดตัวมากับวัสดุแต่ละชิ้นมาเรียงร้อยใหม่ เปรียบได้กับการผสมคำเพื่อให้เกิดคำใหม่ ที่ให้ความหมายที่ต่างออกไปจากเดิม ในการทดลองได้กำหนดเป็นวัสดุที่ใช้ในครัวเรือน โดยวัสดุที่ 1 จะใช้วัสดุที่เป็นปัจจุบันที่ไม่ผ่านการใช้งานที่เรียกว่า “วัสดุสำเร็จรูป” เช่นการได้วัสดุจากซูปเปอร์มาร์เก็ต ห้างร้านหรือได้วัสดุจากการเดินในตลาดสด ซึ่งวัสดุเหล่านั้นเป็นวัสดุใหม่ที่เพิ่งออกจากการผลิต หรือโรงงาน ซึ่งยังไม่ถูกใช้งาน แต่มีความหมายที่เกิดจากการสร้างขึ้นเพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์กับอะไร หรือมีหน้าที่อะไร อีกทั้งวัสดุสำเร็จรูปนี้ ยังบ่งบอกถึงทั้งวิวัฒนาการการดำเนินชีวิตของคนปัจจุบัน และความหมายในเรื่องของเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่และแต่ละบุคคล จากการออกแบบรวบรวมถึงคุณภาพของวัสดุที่ต่างกันแม้จะนำมาใช้ในหน้าที่เดียวกัน โดยกำหนดพื้นที่คือตัวเมืองจังหวัดขอนแก่น ต่อมาวัสดุที่ 2 คือ “วัสดุเหลือใช้” โดยวัสดุเหลือใช้ที่จะนำมาสร้างสรรค์นี้ผู้วิจัยจะใช้วัสดุจากชาวบ้านที่อาศัยบนพื้นที่ซ้อนทับในปัจจุบันด้วยการแลกเปลี่ยนกับสิ่งของที่ผู้วิจัยได้เลือกคือวัสดุอุปกรณ์ของใช้ในครัวเรือน โดยได้กำหนดพื้นที่ในการได้มาซึ่งวัสดุ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ซ้อนทับในภูมิภาคอีสาน คือพื้นที่ทั้งอีสานเหนือ (แอ่งสกลนคร) ได้แก่ชุมชนบ้านเชียง จ.อุดรธานี และอีสานใต้ (แอ่งโคราช) ได้แก่ ชุมชนบ้านคูเมือง จังหวัด อุบลราชธานี ชุมชน บ้านพระปืด จังหวัดสุรินทร์ และชุมชนบ้านปราสาท จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีข้อมูลและหลักฐานทางโบราณคดีว่ามีมนุษย์ได้รวมกลุ่มตั้งเป็นชุมชนมีคูน้ำและคันดินกันเป็นชุมชนที่มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งต่อมาชุมชนเหล่านี้ได้เสื่อมสลายเป็นพื้นที่ที่รกร้าง และมีกลุ่มคนกลุ่มใหม่เข้ามาตั้งชุมชนทับพื้นที่เดิมซึ่ง ปรากฏการณ์เหล่านี้ทำให้เกิดคำถามถึงวิวัฒนาการของพื้นที่และเวลาในโลกของเรา ที่มักจะมีการเกิดขึ้นของชุมชน หรือเมือง เมื่อถึงจุดหนึ่งสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมามักจะเลือนหายและถูกสิ่งใหม่ ที่อาจเป็นวัฒนธรรมใหม่ หรือชุมชนใหม่ที่เข้ามาพร้อมกับ การสร้างวัสดุ

และที่สำคัญได้เกิดวัสดุใหม่ๆ ที่ถูกใช้งานในครัวเรือน หรือในชีวิตประจำวันเข้ามา ซ้อนทับพื้นที่เดิม การขุดค้นทางโบราณคดีจึงเป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงการพัฒนาการของมนุษย์ แต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี อีกทั้งวัสดุเหล่านั้นนอกเหนือจากคุณค่าที่บอกถึงการพัฒนาการของมนุษย์ที่กล่าวมาแล้ว วัสดุเหล่านั้นยังมีคุณค่าในเรื่องของวัฒนธรรมการบริโภค ที่แฝงไว้ด้วยเรื่องราว และเนื้อหารวมถึงความหมายของวัสดุที่ผ่านการใช้งาน ซึ่งความงดงามของวัสดุเหล่านั้นเราจะเห็นได้จากร่องรอย ที่เกิดขึ้นทั้งจากเวลาของธรรมชาติ (โคเรน, 2546) และจากการกระทำของมนุษย์

จากการศึกษาการใช้วัสดุที่ใช้ในครัวเรือนบนพื้นที่ซ้อนทับและวัสดุสำเร็จรูปจากห้างร้านในจังหวัดขอนแก่น จากนั้นได้นำวัสดุมาประกอบกันโดยใช้แนวคิดของวะปิ-ชะปิ ที่ต้องคำนึงถึงการเคารพวัสดุ ด้วยการจัดวางอย่างเรียบง่ายเพื่อให้วัสดุได้แสดงความหมายที่ติดตัวมาทั้งสองชนิดเพื่อผสานกันให้เกิดความหมายใหม่ อีกทั้งผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสัญวิทยาในการถอดความหมายที่เกิดจากการผสานกันของวัสดุสองชนิดนั้น และนำองค์ความรู้นั้นเผยแพร่เป็นนิทรรศการศิลปะ และนำเสนอเป็นเอกสารในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อนำวัสดุสองชนิดที่ได้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม
2. เพื่อค้นหาความหมายที่เกิดจากวัตถุบนพื้นที่ซ้อนทับและวัสดุสำเร็จรูป

ในภาคอีสาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ศึกษาการใช้วัสดุในภาคอีสาน
2. ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เกิดจากวัสดุสองชนิดคือวัสดุที่ถูกใช้งาน

บนพื้นที่ทับซ้อน และจากวัตถุสำเร็จรูปได้ถอดความหมายของวัสดุที่ประกอบกันในบริบทของศิลปะ

ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัยในหัวข้อเรื่องการค้นหาคำความหมายใหม่ในวัสดุเดิม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ประกอบด้วย

1. มีเครื่องมือในการวิจัยได้แก่
 - 1.1 แบบสำรวจ
 - 1.2 แบบสังเกต
 - 1.3 แบบสัมภาษณ์
2. ระเบียบวิธีวิจัยได้แก่
 - 2.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย
 - 2.2 ระยะเวลาในการวิจัย
 - 2.3 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.5 การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.6 การนำเสนอผลงานและวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตของการวิจัย

โครงการสร้างสรรค์ผลงานชุด “การค้นหาคำความหมายใหม่ในวัสดุเดิม” เป็นการค้นคว้าและทดลองสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากวัสดุสำเร็จรูปซึ่งจะกำหนดขอบเขตดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ 2 กลุ่มพื้นที่คือ

1. กลุ่มพื้นที่สำเร็จรูป
 - 1.1 พื้นที่ที่มีวัสดุสำเร็จรูป ที่เป็นวัสดุใหม่ที่ยังไม่ถูกใช้งาน
 - 1.2 พื้นที่ที่มีวัสดุสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการเก็บรวบรวมวัสดุสำเร็จรูป คือ พื้นที่ ในเขตตัวเมืองจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มาจากหลากหลายของวัสดุทั้งที่เป็นวัสดุที่ถูกใช้งานในภาคการเกษตรที่เป็นวิถีชีวิตของคนชนบทที่เข้ามาจำหน่ายซื้อของในเมือง และ วัสดุที่ถูกใช้งานในวิถีชีวิตของคนเมืองขอนแก่น

2. กลุ่มพื้นที่ซ้อนทับ

2.1 พื้นที่ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ซ้อนทับ ซึ่งจะมีวัสดุเหลือใช้

2.2 พื้นที่ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ซ้อนทับได้แก่

1) บ้านคูเมือง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 2) หมู่บ้านปราสาท อำเภอนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 3) บ้านพระปืด ต.บ้านแร่ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์ 4) ชุมชนบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหาผลงานศิลปะในชุดการค้นหาคำความหมายใหม่จากวัตถุเดิมจะสะท้อนความสัมพันธ์ของการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันที่เกิดจากการนำเอาวัตถุสองชนิดขึ้นไปมาประกอบหรือจัดวางให้เกิดเนื้อหาใหม่

ขอบเขตด้านรูปแบบ

ผู้วิจัยจะสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบ สื่อผสม โดยเน้นการสร้างรูปทรงใหม่ที่เกิดจากวัตถุสำเร็จรูปสองชนิดขึ้นไปและใช้สีที่มาจากวัตถุสำเร็จรูปเดิมเพื่อเน้นความสำคัญของวัตถุและความสอดคล้องกับเนื้อหา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ในหัวข้อ การค้นหาคำความหมายใหม่ในวัตถุเดิม เป็นการค้นหาวัตถุในครัวเรือนที่มีทั้งวัสดุใหม่ที่เรียกวัตถุสำเร็จรูป และวัสดุที่ใช้งานแล้วที่เรียกวัตถุเหลือใช้หรือวัสดุพานพบ ซึ่งกรอบในการทำวิจัยคือการค้นหาวัตถุเหลือใช้บนพื้นที่ซ้อนทับคือพื้นที่ที่เคยเป็นเมืองโบราณมาก่อนแต่ได้ถูกตั้งเป็นบ้านเรือนหรือชุมชนซ้อนทับอีกครั้งโดยชุมชนใหม่ไม่ได้เป็นชุมชนเดิมที่เคยอาศัย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในที่ต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ในภูมิภาคอีสาน โดยกำหนดพื้นที่ตามภูมิภาคคือ อีสานเหนือ อีสานใต้ ซึ่งมีความแตกต่างด้านการใช้วัสดุโดยจะใช้การแลกเปลี่ยนวัสดุในครัวเรือนที่ชาวบ้านไม่ได้ใช้งานแล้ว อีกทั้งยังได้ค้นหาวัตถุสำเร็จรูปที่ถูกผลิตขึ้นใหม่และวางขายตามห้างร้านในจังหวัดขอนแก่นเพื่อจะได้วัสดุที่น่าสนใจและอาจมีความหมายมาประกอบสร้าง โดยใช้แนวคิด วัช-ชะปิ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากนั้นจึงได้ผลงานศิลปะที่เกิดจากการประกอบกันของ

วัสดุเหลือใช้ที่ได้จากพื้นที่ชอนทับและวัสดุสำเร็จรูปที่ได้จากห้างร้านทั่วไปในจังหวัดขอนแก่นมาวิเคราะห์และถอดความหมายโดยใช้ทฤษฎีสัญญาวิทยาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และจะนำผลงานเหล่านั้นออกแสดงเป็นนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การลงพื้นที่แลกเปลี่ยนวัสดุในพื้นที่ชุมชนโบราณ 4 พื้นที่

ส่วนใหญ่ชาวบ้านในพื้นที่ทำอาชีพการเกษตร วัสดุที่ได้มาส่วนใหญ่ที่ได้มาเป็น มีด จอบ เสียม ที่เป็นเครื่องมือทางการเกษตร และวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำอาหาร เช่นหวด หม้อที่ใช้หุงต้มอาหาร ส่วนวัสดุสมัยใหม่ที่ได้จากบ้านเชียง จ.อุดรธานีจะเป็น ยางรถยนต์ พัดลม และเลื่อยยนต์ และวัตถุโบราณจำลองได้มาจากบ้านปราสาท จ.นครราชสีมา

ภาพประกอบที่ 1 และ 2 การลงพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนวัสดุ

2. กระบวนการวิเคราะห์และคัดแยกประเภทของวัสดุ

เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์และแยกประเภทของวัสดุที่ได้มาจากการลงพื้นที่ คำนึงถึงรูปทรงและความหมายของวัตถุ เพื่อใช้ในการค้นหาวัตถุสำเร็จรูปตามห้างร้านมาประกอบ

3. การลงพื้นที่ค้นหาวัตถุสำเร็จรูปจากห้างร้านในจังหวัดขอนแก่น

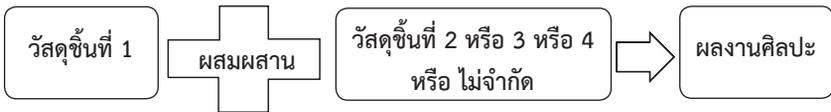
ผู้วิจัยได้นำวัตถุเหลือใช้ที่ได้จากการลงพื้นที่มาวิเคราะห์ และได้ค้นหาวัตถุจากห้างร้านในจังหวัดขอนแก่นโดยได้วัสดุสำเร็จรูปที่จะนำมาประกอบกับวัสดุเหลือใช้จำนวน 17 ชิ้น

ภาพประกอบที่ 3 และ 4 ภาพวัสดุที่มีอยู่ตามห้างร้านทั่วไป

4. กระบวนการประกอบวัสดุ

เมื่อได้วัสดุทั้งสองชนิดจึงนำมาประกอบกันโดยคำนึงถึงการผสมผสานในเรื่องของเนื้อหาและความหมายของรูปทรงและรูปทรงของวัสดุ และการประกอบต้องเน้นเรื่องความสัมพันธ์ของรูปทรงของวัสดุแต่ละชนิดซึ่งผู้วิจัยจะประกอบกันโดยให้รูปทรงของวัสดุยังคงสภาพเดิมให้มากที่สุด เนื่องจากวัสดุทั้งสองยังคงต้องคงความหมายในตัวจึงยังคงต้องเหลือสภาพของวัสดุให้มากที่สุด

ภาพประกอบที่ 5 ภาพแผนภูมิแสดงการประกอบวัสดุ

5. การวิเคราะห์การค้นหาคำความหมายที่เกิดจากวัสดุบนพื้นที่ทับซ้อนและวัตถุสำเร็จรูปในภาคอีสาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานในหัวข้อการค้นหาคำความหมายใหม่ในวัสดุเดิม ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการลงพื้นที่เพื่อสำรวจ และค้นหาวัสดุบนพื้นที่ ซ้อนทับทั้ง 4 พื้นที่ จากนั้นนำวัสดุเหล่านั้นมาประกอบกับวัสดุสำเร็จรูปที่อยู่ตามห้างร้านทั่วไป โดยมีได้มีแนวคิดหลักในการสร้างผลงาน คือ ความทับซ้อน โดยมีการวิเคราะห์ผลงานดังนี้

5.1 ด้านรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์

ในด้านรูปแบบผู้วิจัยได้ใช้ลักษณะรูปแบบที่เป็นสื่อวัสดุผสม ที่เน้นความหมายของวัสดุ ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่นำเอาวัสดุในพื้นที่ซ้อนทับทั้ง 4 พื้นที่ ได้พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของชุมชนดังกล่าว รวมถึงการได้แลกเปลี่ยนวัสดุ กับชาวบ้านในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งได้วัสดุที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และแยกประเภทของวัสดุที่ได้มาจากนั้น ผู้วิจัยได้ค้นหาวัดสุสำเร็จรูปจากร้านค้าที่สามารถนำมาประกอบกับวัสดุเหลือใช้ที่ได้มาจากชาวบ้าน จากนั้นผู้วิจัยจึงนำวัสดุทั้งสองประเภทมาประกอบกันโดยคำนึงถึงความหมายใหม่ที่เกิดจากวัสดุทั้งสอง ซึ่งผู้วิจัยได้ผลงานทั้งหมด 17 ชิ้นงาน

5.2 ด้านเนื้อหาแนวคิด

ในด้านเนื้อหาและแนวคิดผู้วิจัยได้แนวคิดหลักจากการลงพื้นที่คือการซ้อนทับ ที่แสดงถึงบริบทของตัวพื้นที่เองและวัสดุที่ได้มาจากชุมชนทั้ง 4 แหล่ง และวัสดุสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยได้นำมาจากห้างร้านทั่วไป การนำวัสดุทั้งสองชนิดมาประกอบกันนั้นก็ยังสามารถแสดงความหมายของการซ้อนทับในความเก่าของวัสดุเหลือใช้จากพื้นที่ และวัสดุที่ใหม่ ในการนำประกอบกัน ซึ่งเกิดการซ้อนทับอาจไม่ได้หมายถึงการกดทับที่เป็นด้านลบ แต่การซ้อนทับ อาจมีความหมายที่เป็นด้านบวกก็ได้เช่น การสร้างนวัตกรรมต่าง ล้วนเกิดมาจากการได้รับอิทธิพลจากสิ่งประดิษฐ์เดิมทั้งนั้น ดังนั้นการซ้อนทับจึงอาจสามารถมองได้ทั้งสองแบบ โดยแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการที่จะนำเสนอในด้านบวก โดยสามารถเชื่อมโยงความสอดคล้องกับทฤษฎีต่างๆ ได้โดยพบว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดอะปิ-อะปิ ตามกรอบของ เซน โนะ ริคิ (ค.ศ 1522-1591) พบว่าการใช้วัสดุในผลงานทั้งหมดพบว่าตามความหมายในเชิงอภิปรัชญา สรรพสิ่งทั้งหลายกำลังแปรเปลี่ยนอย่างถดถอยหรือไม่ก็กำลังวิวัฒนาการจากความไม่มีอะไร ซึ่งวัสดุในผลงานพบว่ามีความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการใช้งาน ส่วนคุณค่าในเชิงจิตวิญญาณ พบว่าผลงานมีความสอดคล้องกับแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงความงามสามารถปลงประกายออกมาจากความอัปลักขณ์ได้ (โคเรน, 2546) ซึ่งวัสดุที่ผู้วิจัยนำมาสร้างสรรค์เป็นวัสดุที่ถูกใช้งาน มีร่องรอยของการผูกพันไม่เรียบ

ตั้งหรือมีความงามที่มีความหมายถึงความสมบูรณ์แบบเช่นเดิม แต่ก็ใช้ว่าความ
 ผู้กร่อนหรือร่องรอยเหล่านั้นจะไม่แสดงความงาม ความงามของร่องรอยความ
 ผู้กร่อนอาจมาจากความเข้าใจในเรื่องของสังขาร ที่เป็นวัฏจักร ของการเกิดขึ้น
 การผู้กร่อน และความเสื่อมสลาย ที่สัมพันธ์กับปรัชญาพุทธศาสนาที่เป็นต้นแนวคิด
 ของ วัชปี ซาปิ ที่ได้อธิบายถึงคุณภาพเชิงวัตถุ มีการแสดงให้เห็นถึง การเพี้ยนยของ
 กระบวนการทางธรรมชาติ ความไม่สม่ำเสมอ การไม่โอ้อวดและความเรียบง่าย อีกทั้ง
 ทั้งการนำวัสดุสำเร็จรูปที่มีความใหม่มาจากห้างร้านมาประกอบเข้ากับวัสดุเหลือใช้
 ยิ่งช่วยขับให้แสดงความชัดเจนในเรื่องสังขารของวัตถุจากความเก่าที่กำลังเสื่อม
 สลายและความใหม่ที่แสดงถึงการกำเนิด ส่วนความสอดคล้องกับทฤษฎีสัญญาวิทยา
 ตามกรอบของโรลิ่งด์ บาร์ตส์ (ค.ศ.1915 - 1980)ที่ได้แสดงความหมายของสิ่งต่างๆ
 รวมถึงวัตถุว่ามีความหมาย ตรง และความหมายแฝง ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มา
 อธิบายผลงานแต่ละชิ้น

6. ผลงานสร้างสรรค์

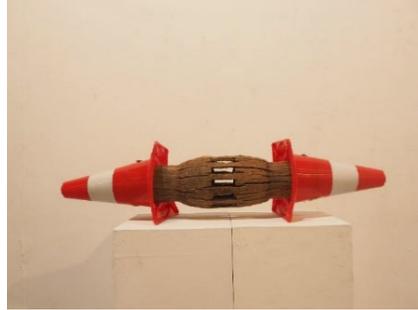

ภาพประกอบที่ 6 และ 7 ผลงานชิ้นที่ 1 ด้านซ้ายชื่อผลงาน: untitled 1

ขนาด: 30x180x200 ซม. เทคนิค: วัสดุผสม

ผลงานชิ้นที่ 2 ด้านขวาชื่อผลงาน: untitled 2 ขนาด: 35x100x110 ซม.

เทคนิค: วัสดุผสม

ภาพประกอบที่ 8 และ 9 ผลงานด้านซ้ายชิ้นที่ 3 ชื่อผลงาน: untitled 3
ขนาด: 30x30x40 เทคนิค: สีสผสม ผลงานด้านขวาชิ้นที่ 4 ชื่อผลงาน: untitled 4
ขนาด: 30x100x30 เทคนิค: สีสผสม

ภาพประกอบที่ 10 และ 11 ผลงานชิ้นที่ 5 ด้านซ้ายชื่อผลงาน: untitled 5
ขนาด: 30x30x25 ซม. เทคนิค: สีสผสม
ผลงานชิ้นที่ 6 ด้านขวาชื่อผลงาน: untitled 6 ขนาด: 6x40x70 ซม.
เทคนิค: สีสผสม

ภาพประกอบที่ 12, 13 และ 14 ผลงานชิ้นที่ 7 ด้านซ้ายชื่อผลงาน: untitled 7
 ขนาด: 10x15x65 ซม. เทคนิค: สีสผสม ผลงานชิ้นที่ 8 ตรงกลางชื่อผลงาน:
 untitled 8 ขนาด: 10x20x110 ซม. เทคนิค: สีสผสม ผลงานชิ้นที่ 9 ด้านขวา
 ชื่อผลงาน: untitled 9 ขนาด: 30x50x10 ซม. เทคนิค: สีสผสม

ภาพประกอบที่ 15 และ 16 ผลงานชิ้นที่ 10 ด้านซ้ายชื่อผลงาน: untitled 10
 ขนาด: 40x100x135 ซม. เทคนิค: สีสผสม ผลงานชิ้นที่ 11 ด้านขวาชื่อผลงาน:
 untitled 11 ขนาด: 35x80x150 ซม. เทคนิค: สีสผสม

ภาพประกอบที่ 17, 18 และ 19 ผลงานชิ้นที่ 12 ด้านซ้ายชื่อผลงาน: untitled 12
ขนาด: 40x40x120 ซม. เทคนิค: สีส้ม ผลงานชิ้นที่ 13 ตรงกลางชื่อผลงาน:
untitled 13 ขนาด: 70x100x120 ซม. เทคนิค: สีส้ม ผลงานชิ้นที่ 14
ด้านขวาชื่อผลงาน: untitled 14 ขนาด: 30x30x45 ซม. เทคนิค: สีส้ม

ภาพประกอบที่ 20, 21 และ 22 ผลงานชิ้นที่ 15 ด้านซ้ายชื่อผลงาน: untitled 15
ขนาด: 35x35x55 ซม. เทคนิค: สีส้ม ผลงานชิ้นที่ 16 ตรงกลางชื่อผลงาน:
untitled 16 ขนาด: 70x70x80 ซม. เทคนิค: สีส้ม ผลงานชิ้นที่ 17 ด้านขวา
ชื่อผลงาน: untitled 17 ขนาด: 100x100x120 ซม. เทคนิค: สีส้ม

การวิเคราะห์ผลงานและการค้นหาความหมายที่เกิดจากวัตถุดิบพื้นที่ทับซ้อนและ วัตถุสำเร็จรูปในภาคอีสาน

การวิเคราะห์โดยการใช้ทฤษฎีสัญวิทยาเพื่อค้นหาความหมายของชิ้นงาน ทั้ง 17 ชิ้น พบว่าสามารถวิเคราะห์ผลงานที่มีความหลากหลายตามระบบของสัญญาณ ที่จะนำไปสู่ความหมายนั้นๆ ซึ่งอาจมีปัจจัยของสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้ชม ที่เข้าไปสัมผัสกับผลงานซึ่งอาจมีความ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นลักษณะความหมายปลายเปิด ซึ่งจากการวิเคราะห์สามารถ อธิบายความหมายของชิ้นงานตามตัวอย่างเช่น ในผลงานชิ้นที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้วัสดุจาก พื้นที่ซ้อนทับเป็นหม้อทำกับข้าว ซึ่งจากความหมายแรกของหม้อตามทฤษฎีสัญวิทยา หม้อเป็นภาชนะในการทำอาหาร เช่นการต้มแกง ฯลฯ มีลักษณะขนาดที่ต่างกัน มีหูสองข้าง มีสีดำที่เกิดจากการใช้งาน บางชิ้นก็ชำรุดหรือร้าว ส่วนในด้านความหมาย แฝงหรือความหมายที่ 2 ของหม้อ นั้น มีความหมายจากที่มาและถูกใช้งาน ซึ่งหม้อ มีหน้าที่ในการทำอาหาร อาจมีความหมายถึงการบริโภค แต่การที่หม้อนั้นไม่สมบูรณ์ และมีร่องรอยการใช้งาน มีสีดำ สัญญาของความหมายจึงขยับตาม อาจตีความได้ถึง ร่องรอยหรือการสึกกร่อน ดังนั้นเมื่อนำความหมายทั้งสองคือ การบริโภค และความ ทรวดโทรม อาจมีความหมายถึงร่องรอยของการบริโภค ส่วนวัสดุสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้ ใช้เสาดง สีขาว ซึ่งมีลักษณะที่บิดเบี้ยว ไม่ตรง และบางชิ้นมีร่องรอยที่ไม่สมบูรณ์ ในความหมายแรกของเสาดง มีความหมายตามลักษณะคือ ใช้เป็นด้ามของธงที่ใช้ใน งานต่างๆ เช่น ธงชาติ ธงสัญลักษณ์ ในงานต่างๆ มีสีขาวส่วนความหมายที่สองหรือ ความหมายแฝง ของธง คือเป็นอุปกรณ์ไว้รองรับธง จึงขึ้นอยู่กับว่าจะใช้ธงอะไร เช่นถ้าเป็นธงชาติ ก็จะมี ความหมายถึง ความมั่นคง ที่รองรับ ความเป็นชาติ และ ความหมายของสัญญาณที่เกิดจากเสาดงที่บิดเบี้ยว อาจมีความหมาย ถึง การขาดความ มั่นคงก็เป็นได้ ในการนำเอาหม้อที่ถูกใช้งานแล้วมาประกอบกับเสาดงในความหมาย แฝงที่ผสมกันสามารถตีความได้หลายหลายเช่นกัน เช่น อาจหมายถึง ความไม่มั่นคง ของการบริโภค ซึ่งอาจเป็นด้านลบ หรืออาจตีความได้ตามประสบการณ์ของผู้ชมที่มี ประสบการณ์ร่วมกับ วัสดุเหล่านั้น และในผลงานชิ้นที่ 10 จากการวิเคราะห์ผลงาน

โดยทฤษฎีสัญญาวิทยาพบว่ามิดพัร่าที่ได้จากพื้นที่ที่มีความหมายแฝงจากการใช้งานคือ ความคมการทำให้ขาดด้วยกำลังคน ส่วนราวตากผ้าที่ได้มาจากห้างร้านมีความหมายแรกคือเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการตากผ้า มีสีขาวและสีน้ำเงิน ส่วนความหมายแฝงถึงการทำความสะอาดทำให้แห้งหรือการชำระล้าง ดังนั้นความหมายที่เกิดจากการรวมกันของทั้งสองวัสดุจึงอาจมีความหมายถึงการชำระความคม หรือการชำระล้าง การใช้กำลัง รวมถึงการพักการใช้กำลังก็เป็นได้

สรุปและอภิปรายผล

1. นำวัสดุสองชนิดที่ได้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม

การสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุสองชนิดคือวัสดุเหลือใช้ จากการแลกเปลี่ยนกับชาวบ้านทั้ง 4 พื้นที่ และวัสดุสำเร็จรูปที่นำมาจากห้างร้าน มาประกอบกันเป็นผลงานศิลปะชิ้นนั้น เป็นกระบวนการที่มีความสอดคล้องกับแนวคิด คอนเซ็ปชวล อาร์ต (Conceptual Art) ที่เกิดจากปฏิกิริยาต่อต้านศิลปะกระแสหลักเป็นการตอบโต้แนวโน้มที่ศิลปะกลายเป็นสินค้าพาณิชย์มากขึ้นเรื่อยๆ ศิลปิน คอนเซ็ปชวล อาร์ต จึงทำผลงานในแนวทางที่ตลาดศิลปะไม่ชอบ เป็นผลงานที่ขายไม่ได้หรือ ในงานบางประเภทก็ยากที่จะซื้อขาย ลำบากที่จะสะสม เพราะ คอนเซ็ปชวล อาร์ต จะเน้นที่ความคิดมากกว่าตัววัตถุและความสวยงามของมัน การประกอบกันของวัสดุทั้งสองชนิดที่อาจดูไม่สวยงามตามระบบสุนทรียศาสตร์แบบเดิมที่ค่านึงถึงทัศนธาตุ เช่น รูปทรง สี พื้นที่ว่าง ฯลฯ หรือ มีกรอบแนวคิดแบบสมัยใหม่นิยม ที่เน้นการค้นหาแก่นของสิ่งต่างๆ จนละเอียดละเอียดที่เป็นปกติสามัญ ซึ่งการมองข้ามรายละเอียดนั้นก็มีผลให้เกิดแนวคิดการมุ่งเน้นแต่ผลลัพธ์ หรือความคิดแบบรวมศูนย์ ซึ่งแนวคิดแบบนี้ได้สร้างผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมากในหลายทศวรรษที่ผ่านมา (คอนเซ็ปชวล อาร์ต มโนทัศน์ศิลป์, 2552) ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจาก หลังสมัยใหม่ นิยม ตามแนวคิดของสคัลเลอร์ (Skier) และ เวสเลย์ (Wesley) ได้กล่าวว่า แนวคิดโพสโมเดิร์นเกิดจากความเบื่อหน่ายสังคมนิยมใหม่ (modernism) ในเรื่องที่จะให้สังคมบรรลุสันติภาพ การเห็นตรงข้ามกับการรวบรวมอำนาจไว้แบบรวมศูนย์ ซึ่งแม้ว่า

ในปัจจุบันมีผู้รู้ได้กล่าวไว้ว่าสังคมเราได้อยู่ในยุคสมัย ที่ถัดมาจากยุคหลังสมัยใหม่มาแล้วก็ตาม แต่แนวคิดของ หลังสมัยใหม่ก็ยังให้อิทธิพลกับสังคมในปัจจุบันอยู่มาก (จันทน์ เจริญศรี, 2545) ดังนั้นกระบวนการสร้างสรรค์ในงานวิจัยชุด การค้นหาความหมายใหม่จากวัตถุเดิม จึงเป็นการสร้างสรรค์ที่เน้นความเป็นปกติสามัญ พลักเน้นกระบวนการและขั้นตอนที่ยูกยากออก มุ่งตรงไปที่แนวคิดและความหมายของศิลปะที่จะสื่อสารต่อผู้ชม ที่เป็นสามัญที่ไม่ต้องมีความรู้เรื่องศิลปะที่ซับซ้อนก็สามารถเข้าใจความหมายที่ซ่อนอยู่ในวัสดุได้

2. ค้นหาความหมายที่เกิดจากวัตถุดิบพื้นที่ทับซ้อนและวัตถุสำเร็จรูปในภาคอีสาน

การค้นหาความหมายที่เกิดจากวัสดุสองชนิดซึ่งแต่ละชนิดมีความหมายจากหน้าที่การใช้งาน เช่นหม้อปรงอาหาร อาจมีความหมายถึงการบริโภค แต่การที่หม้อนั้นไม่สมบูรณ์และมีร่องรอยการใช้งาน มีสีดำ สัญลักษณ์ของความหมายจึงขยับตาม อาจตีความได้ถึง ร่องรอย สีกร่อน ดังนั้นเมื่อนำความหมายทั้งสองคือการบริโภค และความทรุดโทรม อาจมีความหมายถึงร่องรอยของการบริโภค ส่วนวัสดุสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้ใช้เสาธง สีขาว ซึ่งมีลักษณะที่บิดเบี้ยว ไม่ตรง และบางชิ้นมีร่องรอยที่ไม่สมบูรณ์ ในความหมายแรกของเสาธง มีความหมายตามลักษณะคือ ใช้เป็นด้ามของธงที่ใช้ในงานต่างๆ เช่น ธงชาติ ธงสัญลักษณ์ ในงานต่างๆ มีสีขาวส่วนความหมายที่สองหรือความหมายแฝง ของธง คือเป็นอุปกรณ์ไว้รองรับ จึงขึ้นอยู่กับว่าจะใช้ธงอะไร เช่นถ้าเป็นธงชาติ ก็จะมี ความหมายถึง ความมั่นคง ที่รองรับความเป็นชาติ และความหมายของสัญลักษณ์ที่เกิดจากเสาธงที่บิดเบี้ยว อาจมีความหมาย ถึง การขาดความมั่นคงก็เป็นได้ ในการนำเอาหม้อที่ถูกใช้งานแล้วมาประกอปกับเสาธงในความหมายแฝงที่ผสมกันสามารถตีความได้หลายหลายเช่นกัน เช่น อาจหมายถึง ความไม่มั่นคงของการบริโภค ซึ่งอาจเป็นด้านลบ หรืออาจตีความได้ตามประสบการณ์ของผู้ชมที่มีประสบการณ์ร่วมกับ วัสดุเหล่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับทฤษฎีสัญญาวิทยา ตามกรอบ ของโรลิ่งด์ บาร์ตส์ (ค.ศ. 1915-1980) ที่ได้แสดงความหมายของสิ่งต่างๆ รวมถึงวัตถุว่ามีความหมาย ตรง และความ

หมายแฝง ซึ่งความหมายแฝงนี้สามารถยับยั้งหรือเคลื่อนที่ได้ ตามรูปแบบของ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (ไชยรัตน์ เจริญโอฬาร, 2555) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความ ยืดหยุ่นของการตีความหมายของสรรพสิ่งได้ในลักษณะปลายเปิด ที่ทุกคนมีสิทธิที่ จะสามารถตีความหมายได้ โดยศิลปะไม่ได้ชี้้นำให้ผู้ชมคิดตาม แต่ศิลปะได้ให้ผู้ชม คิดตามประสบการณ์ของตน

ข้อเสนอแนะ

1. การนำวัสดุสองชนิดที่ได้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม การนำวัสดุมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสามารถค้นหาวัดวัสดุที่มาจาก พื้นที่อื่นๆ ที่มีความหมายได้ เช่น พื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม พื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับ บริบทของการเมือง ฯลฯ
2. ค้นหาความหมายที่เกิดจากวัตถุดิบพื้นที่ที่ทับซ้อนและวัตถุประสงค์ระบุใน ภาคอีสาน
ความหมายของวัสดุสามารถเคลื่อนได้ตามระบบของสัญญาณที่ไม่ตายตัว ซึ่งทำให้สามารถค้นหาวัดวัสดุได้จากหลากหลายพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

- คอนเซ็ปชวล อาร์ต มโนทัศน์ศิลปะ. (2552). ค้นเมื่อ 4 มกราคม 2561, จาก <http://www.designer.co.th/1284>
- โคเรน, แอล. (2546). *อะบิ-อะบิ สำหรับศิลปิน นักออกแบบ กวี นักปรัชญา* (กรินทร์ กลิ่นขจร, ผู้แปล). กรุงเทพฯ : สวนเงินมีมีมา.
- จันทน์ เจริญศรี. (2545). *โพสต์โมเดิร์นกับสังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิชาษา.
- ไชยรัตน์ เจริญโอฬาร. (2555). *สัญญาณวิทยาโครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยมกับการศึกษารัฐศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิชาษา.